YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

6 päivänä heinäkuuta 1995 *

Asiassa T-572/93,

Odigitria AAE, kreikkalainen yhtiö, Ateena, edustajinaan asianajajat Epameinondas Marias, Georgios K. Stefanakis ja Anastassia Chatzitzani, Ateena, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Ekaterini Thill-Kamitaki, 17 boulevard Royal,

kantajana,

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään oikeudellinen neuvonantaja John Carbery ja oikeudellisen osaston virkamies Sophia Kyriakopoulou, prosessiosoite Luxemburgissa c/o Euroopan investointipankin oikeudellisen osaston johtaja Bruno Eynard, 100 boulevard Konrad Adenauer,

ja

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja Xénophon A. Yataganas, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen osaston virkamies Georgios Kremlis, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajina,

jossa vaaditaan EY:n perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan perusteella vahingonkorvausta,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. L. Cruz Vilaça, tuomarit H. Kirschner ja A. Kalogeropoulos,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 21.2.95 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn

on antanut seuraavan

tuomion

Oikeudenkäyntiin johtaneet tosiseikat

1 Nyt käsiteltävänä oleva oikeudenkäynti johtuu alun perin Senegalin tasavallan (jäljempänä Senegal) ja Guinea-Bissaun tasavallan (jäljempänä Guinea-Bissau) välisestä, niiden merivyöhykkeiden tarkkaa määrittelyä koskevasta erimielisyydestä. Tämä erimielisyys johtuu Ranskan tasavallan ja Portugalin tasavallan ennen näiden valtioiden itsenäistymistä vuonna 1960 tekemän rajasopimuksen erilaisesta tulkinnasta.

2 Tämän erimielisyyden ratkaisemiseksi nämä kaksi valtiota päättivät vuonna 1985 viedä riidan välitysmenettelyyn. Asiasta annettiin välitystuomio 31.7.1989.

3 Guinea-Bissau kiisti välitystuomion pätevyyden kirjallisella tiedonannolla 2.8.1989 ja ilmoitti aikomuksestaan jatkaa oikeudellisia toimenpiteitä. Guinea-Bissaun hallitus antoi myös selityksen, jonka mukaan "... Guinea-Bissau on huolissaan kansansa oikeuksista ja on vastedes voimakkaasti läsnä alueella sen biologisten luonnonvarojen hyödyntämiseksi hyväksymättä sitä, että mikään muu toiminta voisi haitata tätä hyödyntämistä ja sen valvontaa toimivaltaisten viranomaisten toimesta". Tämä selitys ja 2.8.1989 annettu tiedonanto toimitettiin 14.8.1989 jäsenvaltioiden ulkoministeriöille sekä neuvostolle ja komissiolle.

4 Tämän jälkeen Guinea-Bissau saattoi erimielisyyden Haagin kansainvälisen tuomioistuimen käsiteltäväksi (jäljempänä kansainvälinen tuomioistuin) ja pyysi välitoimien määräämistä. Tämä pyyntö hylättiin kansainvälisen tuomioistuimen

2.3.1990 antamalla määräyksellä. Kansainvälinen tuomioistuin vahvisti välitystuomion 12.11.1991 annetulla tuomiolla. Guinea-Bissaun viranomaiset päättivät sen jälkeen nostaa pääasiasta kanteen kansainvälisessä tuomioistuimessa. Komission tietämän mukaan tämä menettely ei ole vielä tähän päivään mennessä päättynyt.

5 Sillä aikaa Euroopan talousyhteisö (jäljempänä ETY) oli 15.6.1979 tehnyt Senegalin hallituksen kanssa sopimuksen Senegalin rannikon edustalla harjoitettavasta kalastuksesta. Tämä sopimus hyväksyttiin ETY:n puolesta Senegalin tasavallan hallituksen ja Euroopan talousyhteisön välisen Senegalin rannikon edustalla harjoitettavaa kalastusta koskevan sopimuksen tekemisestä ja siihen liittyvästä pöytäkirjasta ja kirjeenvaihdosta 27 päivänä kesäkuuta 1980 annetulla asetuksella (ETY) N:o 2212/80 (EYVL L 226, s. 16).

6 Tämän sopimuksen 1 artiklassa määritellään sopimuksen tavoite: vahvistaa periaatteet ja säännöt, jotka sääntelevät tulevaisuudessa yhteisön jäsenvaltion lipun alla purjehtivien alusten kaikkia kalastuksen harjoittamisen edellytyksiä vesialueilla, jotka kuuluvat Senegalin kalastusta koskevaan suvereniteettiin tai lainkäyttövaltaan. Sopimuksen 4 artiklassa määrätään, että harjoittaessaan kalastustoimintaa Senegalin kalastusvyöhykkeellä yhteisön aluksilla on oltava lisenssi, jonka Senegalin viranomaiset myöntävät yhteisön hakemuksesta. Sopimuksen liitteessä I olevassa E kohdassa täsmennetään ne vyöhykkeet, joissa lisenssit ovat voimassa sen mukaan, millaisesta toiminnasta ja alustyypistä on kyse.

7 ETY teki samoin Guinea-Bissaun kanssa 27.2.1980 kalastussopimuksen, joka hyväksyttiin Guinea-Bissaun tasavallan hallituksen ja Euroopan talousyhteisön välisen Guinea-Bissaun rannikon edustalla harjoitettavaa kalastusta koskevan sopimuksen tekemisestä ja siihen liittyvistä kahdesta kirjeenvaihdosta 27 päivänä kesäkuuta 1980 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2213/80 (EYVL L 226, s. 33).

8 Senegalin kanssa tehtyä sopimusta on muutettu useamman kerran sopimuspuolten välisin sopimuksin. ETY teki Senegalin kanssa tehtyyn sopimukseen 4.2.1991 pöytäkirjan, jossa määriteltiin kalastusoikeudet ja niitä vastaava taloudellinen korvaus (jäljempänä vuoden 1991 pöytäkirja); tämä pöytäkirja hyväksyttiin neuvostossa Euroopan talousyhteisön ja Senegalin hallituksen välisen Senegalin rannikon edustalla harjoitettavaa kalastusta koskevassa sopimuksessa määrättyjen kalastusoikeuksien ja siinä määrätyn niitä vastaavan taloudellisen korvauksen ajanjaksolle 1 päivästä toukokuuta 1990 alkaen 30 päivään huhtikuuta 1992 asti vahvistavan pöytäkirjan tekemisestä annetulla asetuksella (ETY) N:o 420/91 (EYVL L 53, s. 1). Pöytäkirjaa alettiin soveltaa väliaikaisesti sopimuspuolten kirjeenvaihtona tekemän sopimuksen perusteella.

9 ETY teki vastaavasti Guinea-Bissaun kanssa tehtyyn sopimukseen 25.4.1990 pöytäkirjan, jossa määriteltiin kalastusmahdollisuudet ja suoritettava taloudellinen korvaus (jäljempänä vuoden 1990 pöytäkirja); tämä pöytäkirja hyväksyttiin neuvostossa Euroopan talousyhteisön ja Guinea-Bissaun hallituksen välisen Guinea-Bissaun rannikon edustalla harjoitettavaa kalastusta koskevassa sopimuksessa määrättyjen kalastusmahdollisuuksia ja siinä määrätyn taloudellisen korvauksen ajanjaksolle 16 päivästä kesäkuuta 1989 alkaen 15 päivään kesäkuuta 1991 asti vahvistavan pöytäkirjan tekemisestä annetulla asetuksella (ETY) N:o 1235/90 (EYVL L 125, s. 1).

10 Vuoden 1990 pöytäkirjan 7 artiklalla kumottiin Guinea-Bissaun kanssa tehdyn sopimuksen liite, joka korvattiin uudella liitteellä, jonka K kohdassa määritellään laivan pysäyttämistä koskeva menettely seuraavasti:

"Euroopan yhteisöjen Guinea-Bissaussa oleville viranomaisille ilmoitetaan 48 tunnin määräajassa jokaisesta yhteisön jäsenvaltion lipun alla purjehtivan kalastuslaivan Guinea-Bissaun kalastusvyöhykkeellä tapahtuneesta pysäyttämisestä ja he saavat samanaikaisesti suppean kertomuksen niistä perusteista ja syistä, jotka johtivat kyseiseen laivan pysäyttämiseen.

Siinä tapauksessa, että asia saatetaan toimivaltaisen oikeusviranomaisen käsiteltäväksi, Guinea-Bissaun viranomaiset voivat yhteisön tai laivanvarustajan pyynnöstä asettaa pankkivakuuden.

Tällöin Guinea-Bissaun viranomaiset sitoutuvat vapauttamaan aluksen 24 tunnin määräajassa pankkivakuuden tallettamisesta.

Toimivaltainen viranomainen vapauttaa pankkivakuuden välittömästi, jos oikeuden päätöksessä todetaan kyseisen aluksen päällikkö syyttömäksi.

Jos sopimuspuoli pitää sitä tarpeellisena, se voi pyytää kiireellisiä neuvotteluja sopimuksen 10 artiklan mukaisesti."

11 Tässä yhteydessä Guinea-Bissaun suurlähetystö Brysselissä lähetti 11.5.1990 komissiolle nootin nro 447/CIJ/90 "antaakseen tiedon tilanteen kehittymisestä Guinea-Bissaun ja Senegalin rannikon edustalla sijaitsevalla merialueella". Siinä todetaan 11.4.1990 tapahtunut uusi välikohtaus ja Senegalin laivaston toimeenpanema Neuvostoliiton kalastusaluksen pysäyttäminen; kalastusaluksella oli Guinea-Bissaun kalastuslisenssi ja suurlähetystön mukaan se oli kiistatta Guinea-Bissaun lainkäyttövaltaan kuuluvalla vesialueella. Sen johdosta pyydettiin "saattamaan nämä äärimmäisen vakavat tiedot kaikkien niiden tietoon, joille asialla arvionne mukaan on merkitystä ..." Komissio kirjasi 28.5.1990 tämän nootin saapuneeksi.

12 Kreikan lipun alla purjehtiva ja kantajalle kuuluva Theodoros M -niminen alus lähti Dakarin satamasta 10.5.1990, jolloin sillä oli Senegalin viranomaisten myöntämä kalastuslisenssi; Guinea-Bissaun partiovene pysäytti aluksen 14.5.1990 riidanalaisella vesialueella. Pysäyttämisen jälkeen Guinea-Bissaun viranomaiset takavarikoivat aluksen ja sen lastin eli 6 tonnin kalaerän sekä ottivat haltuunsa aluksen

asiakirjat. Theodoros M oli saanut kalastuslisenssin Senegalin merikalastusasioita hoitavalta ministeriöltä Senegalin ja yhteisön välillä voimassa olevien säännösten mukaisesti. Lisenssihakemus oli toimitettu Senegalin viranomaisille komission välityksellä ja lisenssi oli vastaavasti annettu kantajan alukselle komission Dakarin edustuston välityksellä.

13 Theodoros M:n päällikköä syytettiin Tribunal populaire de Bissau -nimisessä tuomioistuimessa kalastuksesta ilman siihen tarvittavaa lisenssiä Guinea-Bissaun suvereniteettiin kuuluvalla vesialueella. Tribunal populaire katsoi syytteen näytetyksi 28.5.1990 antamallaan tuomiolla ja velvoitti aluksen päällikön maksamaan sakkona 213 519 000 Guinean pesoa. Tuomiossa todetaan, että päällikkö oli selvillä kahden tasavallan välisestä erimielisyydestä sillä vyöhykkeellä, jossa alus pysäytettiin. Alus laskettiin 25.7.1990 vapaaksi.

14 Helleenien tasavallan maatalousministeriön merikalastusasioiden osasto suositti teleksviestissään 21.6.1990, että kansallisen aavan meren kalastajien osuustoimintaliike sekä katkaravun kalastajien unioni pyytävät jäseniään "olemaan kalastamatta tällä kahden maan itselleen vaatimalla vyöhykkeellä ilman ennalta saatua, sekä Guinea-Bissaun että Senegalin aluevesilleen myöntämää kalastuslisenssiä".

Oikeudenkäynnin kulku

15 Tämän jälkeen kantaja nosti kanteen, joka saapui ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 6.12.1993 ja jossa vaaditaan perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan mukaista korvausta vastaajina olevien asianosaisten toimien ja laiminlyöntien vuoksi kärsimästään vahingosta; vastaajina kanteessa olivat

(1) Euroopan yhteisö, laillisena edustajanaan sen toimivaltaiset toimielimet, (2) Euroopan unionin neuvosto sekä (3) Euroopan yhteisöjen komissio.

16 Kirjallinen menettely toimitettiin säännönmukaisella tavalla. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuuli osapuolia asian siirtämisestä kolmesta tuomarista koostuvan jaoston käsiteltäväksi. Koska osapuolet eivät vastustaneet tätä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti asian tällaisesta siirtämisestä työjärjestyksen, sellaisena kuin se oli kyseisenä aikana voimassa, 12, 14 ja 51 artiklan mukaisesti.

17 Esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) päätti aloittaa suullisen menettelyn ilman edeltäviä asian selvittämistoimia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kehotti kuitenkin kantajaa vastaamaan kirjallisesti sarjaan kysymyksiä ennen käsittelyn aloittamista. Komissiota pyydettiin antamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käyttöön eräs asiakirja.

18 Osapuolia kuultiin niiden suullisten lausumien ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen 21.2.1995 pidetyssä käsittelyssä esittämiin kysymyksiin antamiensa vastausten osalta.

Asianosaisten vaatimukset

19 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin:

— ottaa kanteen tutkittavaksi;

— toteaa, että perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan nojalla Euroopan yhteisön on korvattava kantajalle aiheutunut vahinko ja velvoittaa yhteisön maksamaan 102 446 183 Kreikan drakhman määräisen vahingonkorvauksen 24 prosentin vuotuisine korkoineen kanteen nostamisesta lukien;

— velvoittaa vastaajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

20 Neuvosto vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin:

— hylkää kanteen, koska tehdessään vuoden 1991 pöytäkirjan Senegalin kanssa neuvosto ei ole syyllistynyt mihinkään sellaiseen moitittavaan menettelyyn, jota voitaisiin pitää yksityisiä henkilöitä suojaavan ylemmäntasoisen oikeussäännön rikkomisena;

— siinä epätodennäköisessä tapauksessa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoisi tällaisen rikkomisen tapahtuneeksi, toteaa, että kyseinen rikkominen ei ole riittävän vakava, ja että kantaja on joka tapauksessa laiminlyönyt tehtävänsä toteuttaa kaikki tarpeelliset varotoimet, koska kantaja ei ole osoittanut varovaisuutta ja on jättänyt selvittämättä kaikki olosuhteet, joissa sen alukset toimivat;

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

21 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin:

— hylkää kanteen perusteettomana;

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Tutkittavaksi ottaminen

22 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on viran puolesta oikaissut oikeudenkäyntiosapuolten yksilöintiä, koska Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön (EY) 17 artiklan mukaisesti ainoastaan yhteisön toimielimet, jotka on erotettava yhteisöstä sellaisenaan, voivat olla vastaajina tuomioistuimessa välittömästi käsiteltävänä olevassa kanteessa.

Pääasia

23 Kanteensa tueksi kantaja vetoaa neljään kanneperusteeseen, joista ainoastaan ensimmäinen on kohdistettu samalla sekä neuvostoa että komissiota vastaan. Tässä ensimmäisessä kanneperusteessa vedotaan siihen, että komission neuvottelumenettely ja neuvoston komission ehdotuksesta tapahtunut hyväksyminen Guinea-Bissaun kanssa tehdyn vuoden 1990 pöytäkirjan ja Senegalin kanssa tehdyn vuoden 1991 pöytäkirjan osalta oli virheellinen. Toisessa kanneperusteessa vedotaan siihen, että komissio on virheellisesti laiminlyönyt antaa kantajalle tiedon Guinea-Bissaun ja Senegalin välisestä erimielisyydestä. Kolmannessa kanneperusteessa vedotaan siihen, että komissio on virheellisesti laiminlyönyt velvollisuuttaan neuvotella kantajan laivan pysäyttämisen johdosta Guinea-Bissaun viranomaisten kanssa vuoden 1990 pöytäkirjan K kohdan mukaisesti. Viimeisessä kanneperusteessa vedotaan siihen, että komissio on virheellisesti laiminlyönyt tämän saman kohdan mukaisesti velvollisuuttaan pyytää pankkivakuuden asettamista.

24 Kantaja pyytää toteamaan, että Euroopan yhteisö on EY:n perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan nojalla velvoitettava korvaamaan kokonaisuudessaan kantajan kärsimä vahinko. Kantaja arvioi tämän vahingon suuruudeksi

102 446 183 Kreikan drakhmaa, joka koostuu kantajan toimintakuluista niiltä kahdelta ja puolelta kuukaudelta, jolloin alus oli pysäytettynä sekä siitä tappiosta ja aineettomasta vahingosta, joka kantajalle on aiheutunut. Ottaen huomioon Kreikan markkinakorot, 24 prosentin vuotuinen korko on kantajan mukaan aiheellinen.

Ensimmäinen kanneperuste, jossa vedotaan vastuun syntymiseen komission neuvotteleman ja neuvoston komission ehdotuksesta hyväksymän säädöksen perusteella

Asianosaisten perustelut

25 Kantaja vetoaa siihen, että tehdessään vuoden 1990 pöytäkirjan Guinea-Bissaun ja vuoden 1991 pöytäkirjan Senegalin kanssa ottamatta huomioon näiden valtioiden välillä kansainvälisessä tuomioistuimessa olevaa oikeudenkäyntiä niiden merivyöhykkeiden määrittämisestä, neuvosto ja komissio ovat syyllistyneet sellaiseen virheeseen, josta yhteisö on vastuussa. Kantajan mukaan neuvoston ja komission olisi ainakin pitänyt rajata pois riidanalainen kalastusvyöhyke kalastussopimusten soveltamisalasta siihen asti, kunnes kansainvälinen tuomioistuin antaa asiassa lopullisen tuomion. Tämän osalta kantaja vetoaa siihen, että Suomen tasavalta ja Viron tasavalta ovat rajanneet pois jokin aika sitten tekemästään kalastussopimuksesta erään kalastusvyöhykkeen Viron ja Latvian tasavaltojen välisen sitä koskevan kiistan vuoksi.

26 Kantaja katsoo, että neuvosto ja komissio ovat selvästi ja riittävän vakavasti rikkoneet yksityisiä henkilöitä suojaavia ylemmäntasoisia oikeussääntöjä arvioidessaan ilmeisellä ja vakavalla tavalla virheellisesti harkintavaltansa laajuuden. Ne olisivat jättäneet täyttämättä yhteisön oikeuden yleisten periaatteiden nojalla niille kuuluvat velvoitteet taata kalastamisen vapaus kolmansien maiden vesialueilla ja suojella erityisesti oikeusvarmuutta ja yrittäjien perusteltua luottamusta. Suullisessa

käsittelyssä kantaja täsmensi katsovansa, että kolmea periaatetta olisi rikottu eli huolellisuusvelvoitteen ja hyvän hallinnon periaatetta kansainvälisen yleissopimuksen tekemisessä, oikeusvarmuuden periaatetta sekä taloudellisten toimijoiden luottamuksensuojan periaatetta sikäli, kuin ne otaksuivat olevansa oikeutettuja kalastamaan saatuaan sitä varten tarvittavan kalastuslisenssin.

27 Neuvosto arvioi, että hyväksyessään edellä mainitun 4.2.1991 annetun asetuksen N:o 420/91 se ei rikkonut yksityisiä henkilöitä suojaavaa ylemmäntasoista oikeussääntöä. Yhteisö ei voi tehdessään kalastussopimusta kolmannen maan kanssa arvioida sen tuomiovallan rajoja merellä, eikä varsinkaan, jos sopimusvaltion ja muiden jäsenvaltioiden välillä vallitsee erimielisyys tästä asiasta, siinäkään tapauksessa, että kyse olisi valtiosta, jonka kanssa yhteisö on vastaavasti jo tehnyt kalastussopimuksen.

28 Neuvosto vetoaa siksi siihen, että se on käyttänyt harkintavaltaansa tavalla, joka ei millään tavalla perustunut väärään arvioon tämän vallan käyttämisen rajoista. Neuvosto lisää, että jos se olisi vaatinut kiistanalaisten merivyöhykkeiden rajaamista pois sopimuksen soveltamisalasta, neuvottelut olisivat epäonnistuneet, sillä sen asenne olisi tulkittu kannanotoksi kysymykseen, joka on saatettu kansainvälisen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Jokainen puolueettomuudesta poikkeava kanta kolmansien maiden suvereniteettia koskevien erimielisyyksien osalta johtaisi luultavasti siihen, että kolmannet maat kieltäytyisivät tekemästä tällaisia sopimuksia yhteisön kanssa. Tällaisen kiistan saattaminen välitysmenettelyyn tai oikeudenkäynnin kohteeksi ei muuta tätä arviota.

29 Johtopäätöksenään tästä neuvosto katsoo, että tehdessään vuoden 1991 pöytäkirjan Senegalin kanssa se ei ole rikkonut yhtään yksityisiä henkilöitä suojaavaa ylemmäntasoista oikeussääntöä.

30 Neuvosto kiistää myös sen, että neuvoston lainsäädäntötehtävä ja ne vahingot, jotka kantaja väittää kärsineensä, olisivat välittömässä syy-yhteydessä. Neuvoston mukaan väitetty syy-yhteys olisi joka tapauksessa katkennut kantajan oman käyttäytymisen vuoksi, koska kantaja ei ollut menetellyt huolellisen laivanvarustajan tapaan, kun tämä ei ollut ennen Dakarin satamasta lähtemistään ottanut selvää työskentelyolosuhteista.

31 Sen lisäksi neuvosto epäilee, onko mahdollista, että aluksella, jolla on kalastettu Senegalin vesialueilla ainakin yhdeksän vuotta, ei pysäyttämisaikana oltaisi oltu tietoisia Senegalin ja naapurimaan Guinea-Bissaun välisestä, niiden vesialueiden rajojen määrittelyä koskevasta erimielisyydestä. Tämä erimielisyys oli nimittäin yleisesti tunnettu kyseisillä vesialueilla kalastusalusten useita pysäyttämisiä seuranneen julkisuuden vuoksi; pysäyttämishetkellä Theodoros M: llä oli neljätoista miehistöön kuuluvaa ja yksi senegalilainen tarkkailija; Tribunal populaire de Bissaun 28.5.1990 annetusta päätöksestä ilmenee lisäksi erittäin selvästi, että aluksen päällikkö oli selvillä vallitsevasta kiistasta.

32 Komissio toteaa, että Senegalin kalastusvyöhykkeen rajat määritellään yhteisön ja Senegalin välillä tehdyn sopimuksen 1 artiklassa ja että määrittely on sopusoinnussa Yhdistyneiden kansakuntien vuoden 1982 merioikeutta koskevan yleissopimuksen kanssa, ja erityisesti sen 2 ja 5 b artiklan kanssa. Tämän sopimuksen sanamuoto vastaa komission mukaan kaikkia yhteisön tekemiä kalastussopimuksia eikä siinä puututa kyseisen valtion merivyöhykkeen määrittelyä koskevaan erimielisyyteen. Jokainen muunlainen muotoilu olisi pakostakin koskettanut kysymystä kyseisen valtion merivyöhykkeen määrittelystä, mikä ei olisi siten kuulunut yhteisön toimivaltaan; sellainen olisi epäilemättä tulkittu myös sekaantumiseksi kyseisten valtioiden keskinäisiin asioihin.

33 Komissio vetoaa myös siihen, että Senegalin ja Guinea-Bissaun välinen vuodesta 1960 alkaen vallinnut erimielisyys, josta on annettu välitystuomioita ja päätöksiä, oli kaikkien asianosaisten tuntema. Sellainen huolellinen toimija, joka on

harjoittanut kalastusta näillä vesialueilla käytännöllisesti katsoen yhtäjaksoisesti vuodesta 1981 alkaen, ei siten ole voinut olla tästä erimielisyydestä tietämätön.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

34 Perustamissopimuksen 215 artiklan toisessa kohdassa määrätään, että sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun perusteella yhteisö korvaa toimielintensä ja henkilöstönsä tehtäviään suorittaessaan aiheuttaman vahingon jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti. Jos kyse on säädöksistä, jotka perustuvat talouspoliittisiin valintoihin, niin yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti yhteisö on vastuussa ainoastaan silloin, kun yksityisiä henkilöitä suojaavaa ylemmäntasoista oikeussääntöä on rikottu riittävän vakavasti (ks. erityisesti asia 83/76 sekä 94/76, 4/77, 15/77 ja 40/77, Bayerische HNL ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 25.5.1978, Kok. 1978, s. 1209, 4—6 kohta ja asia C-104/89 ja C-37/90, Mulder ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 19.5.1992, Kok. 1992, s. I-3061, 12 kohta). Tarkemmin ilmaistuna nyt käsiteltävänä olevassa säädöstä koskevassa asiassa, jossa on tyypillistä laaja harkintavallan käyttö, mikä kuuluu erottamattomasti yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanoon, yhteisö on vastuussa vain, jos se on ilmeisellä ja vakavalla tavalla virheellisesti ylittänyt harkintavaltansa rajat (ks. mainittu tuomio asiassa Bayerische HNL ym. v. neuvosto ja komissio, 6 kohta).

35 Oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että yhteisön toimielinten laiminlyönnit eivät johda yhteisön vastuuseen muutoin, kuin jos toimielimet ovat rikkoneet yhteisön määräyksestä johtuvaa oikeudellista toimintavelvoitetta (ks. esimerkiksi asiassa C-146/91, KYDEP v. neuvosto ja komissio, annettu tuomio 15.9.1994, Kok. 1994, s. I-4199, 58 kohta). Siten on syytä tutkia, ovatko vastaajina olevat toimielimet tässä yksittäistapauksessa rikkoneet velvoitetta sisällyttää näihin sopimuksiin lauseke edellä mainitusta kahden tasavallan välisestä kiistanalaisesta kalastusvyöhykkeestä.

Tämän osalta on huomattava, että ottaen huomioon neuvostolle kuuluvan harkintavallan yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanossa, yhteisön tuomioistuimen on rajoituttava sen selvittämiseen, rasittaako kyseistä toimenpidettä ilmeinen virhe tai sisältyykö siihen harkintavallan väärinkäyttöä taikka ovatko kyseiset toimielimet ilmeisellä tavalla ylittäneet harkintavaltansa rajat (ks. asia C-331/88, Fedesa ym., tuomio 13.11.1990, Kok. 1990, s. I-4023, 8 kohta ja asia C-280/93, Saksa v. neuvosto, tuomio 5.10.1994, Kok. 1994, s. I-4973, 90 kohta). Sen lisäksi on syytä täsmentää, että ainoastaan tällä alueella toteutetun toimenpiteen ilmeinen yhteensopimattomuus toimivaltaisen toimielimen tavoitteen kanssa voi kyseenalaistaa toimenpiteen lainmukaisuuden (ks. asia 265/87, Schräder, tuomio 11.7.1989, Kok. 1989, s. 2237, 21 ja 22 kohta).

37 Yhteisön lainsäätäjä on tässä tapauksessa sille perustamissopimuksen 43 ja 228 artiklassa myönnettyjä valtaoikeuksia käyttäen katsonut olevan yhteisön edun mukaista neuvotella yhteisön ja Senegalin välille kalastussopimus sekä hyväksyä se.

38 Tämän sopimuksen sisällön osalta on syytä huomata, että yhteisön toimielimillä on laaja harkintavalta yhteisön taloutta koskevissa ulkosuhteissa, kuten niillä vastaavasti on sisäisissä asioissa yhteisessä maatalouspolitiikassa. Tehdessään sopimukset ja pöytäkirjat kyseisten kahden valtion kanssa neuvosto ja komissio eivät ole ylittäneet sitä harkintavaltaa, joka niillä asiassa on, eivätkä ne missään tapauksessa ole hyväksyneet toimenpidettä, joka olisi selvästi yhteensopimaton niiden tavoittelemien päämäärien kanssa. Neuvosto ja komissio eivät olisi voineet pyytää kiistanalaisen vyöhykkeen rajaamista pois näiden sopimusten soveltamisalasta ottamatta kantaa kysymyksiin, jotka kuuluvat kolmansien valtioiden keskinäisiin asioihin. Jos yhteisö olisi kuitenkin vastustanut näiden valtioiden vaatimuksia niistä vyöhykkeistä, joiden ne väittävät kuuluvan tuomiovaltansa alaisuuteen tai jos yhteisö olisi vastustanut tämän tuomiovallan harjoittamista erimielisyyden vuoksi, nämä kolmannet maat kieltäytyisivät todennäköisesti tekemästä tällaisia sopimuksia yhteisön kanssa. Sen lisäksi, jos yhteisö vaatisi muiden valtioiden itselleen vaatimien vyöhykkeiden rajaamista pois sopimusten soveltamisalasta, tämä tulkittaisiin

varmastikin yhteisön sekaantumiseksi näihin erimielisyyksiin. Näiden vyöhykkeiden rajaaminen pois yhteisön pyynnöstä johtaisi myös kyseisen kolmannen valtion tällaisen tuomiovallan harjoittamista koskevan vaatimuksen heikentymiseen. Tällaisten kiistojen vieminen välitysmenettelyyn tai niiden saattaminen tuomioistuinkäsittelyyn vahvistaa tätä perustelua; siltä osin kuin asian käsittely on vireillä kansainvälisessä tuomioistuimessa, ei ole yhteisön asiana ottaa kantaa näihin kolmansien valtioiden välisiin erimielisyyksiin.

39 Toisaalta kantaja ei voi suullisessa käsittelyssä tekemällään tavalla myöskään vedota siihen, että yhteisö olisi hyväksynyt Suomen tasavallan ja Viron tasavallan välisestä kalastussopimuksesta erään kalastusvyöhykkeen rajaamisen pois sen soveltamisalasta Viron ja Latvian tasavaltojen välisen vyöhykettä koskevan kiistan vuoksi, ja tällä osoittaa, että huolellisuusperiaate olisi velvoittanut rajaamaan kiistanalaisen vyöhykkeen pois Senegalin kanssa tehdyn sopimuksen soveltamisalasta. Suomen ja Viron tasavaltojen välistä sopimusta tehtäessä sen osapuolina olivat kaksi kolmatta valtiota, jotka eivät olleet yhteisön oikeuden alaisia. Kantaja ei myöskään voi vedota EY:n perustamissopimuksen 234 artiklasta johtamaansa perusteluun, koska siinä ei aseteta yhteisölle minkäänlaista velvoitetta; velvoitteet koskevat yksinomaan jäsenvaltioita eikä artikla siten sovellu yhteisön ja kolmansien maiden välillä käytäviin neuvotteluihin.

40 Edellä mainitusta johtuu, että yhteisön toimielimet eivät ole rikkoneet huolellisuusvelvoitteen ja hyvän hallinnon periaatetta.

41 Mitä tulee luottamuksensuojan periaatteen väitettyyn rikkomiseen, niin vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan oikeus vaatia suojaa perustellulle luottamukselle koskee jokaista yksityistä henkilöä, jolle yhteisön hallinto on antamillaan täsmällisillä takeilla antanut aiheen perusteltuihin odotuksiin (ks. erityisesti asia T-534/93, Grynberg ja Hall v. komissio, tuomio 14.7.1994, Kok. H. 1994, s. II-595, 51 kohta ja asia T-465/93, Consorzio gruppo di azione locale "Murgia Messapica" v. komissio, tuomio 19.5.1994, Kok. 1994, s. II-361, 67 kohta). Tässä asiassa kantaja ei

kuitenkaan väitä tai esitä, että neuvosto ja komissio olisivat antaneet sille täsmällisiä takeita yhteisön ja Senegalin kanssa tehdyn kalastussopimuksen ja sen pöytäkirjojen sisällöstä. Siten ei voida väittää, että neuvosto ja komissio olisivat rikkoneet kantajan perusteltua luottamusta tehdessään mainitun kalastussopimuksen ja sen pöytäkirjat.

42 Sen lisäksi, jos otaksuttaisiin, että kantajan perustelujen tarkoituksena on osoittaa, että tehdessään kyseisen kalastussopimuksen ja sen pöytäkirjat neuvosto ja komissio ovat rikkoneet sitä perusteltua luottamusta, joka kantajalla oli siihen, että tämä sopimus ja sen pöytäkirjat olisivat sopusoinnussa hyvän hallinnon ja huolellisuusvelvoitteen periaatteiden kanssa, niin havaittaisiin, että nämä perustelut ovat yhdenmukaiset kantajan näiden periaatteiden rikkomista koskevien perusteluiden kanssa.

43 Siltä osin kuin kantaja vetoaa perusteluissaan saamaansa kalastuslisenssiin, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että perustelut ovat yhdenmukaiset toisen kanneperusteen kanssa.

44 Oikeusvarmuuden periaatteen osalta on syytä huomata, että Guinea-Bissaun ja Senegalin erimielisyys on aiheuttanut tiettyä epävarmuutta kiistanalaisilla vesialueilla kalastavissa. Tämä epävarmuus ei kuitenkaan johdu yhteisön tekemistä sopimuksista ja pöytäkirjoista, vaan sen syynä on erimielisyys, josta yhteisö ei ole vastuussa (ks. tämän tuomion 1—4 ja 37—38 kohta). Siten neuvostoa ja komissiota ei voida arvostella siitä, että ne eivät ole luopuneet niistä eduista, jotka yhteisön oli mahdollista saavuttaa kiistanalaisten kalastussopimusten tekemisellä; tämän lisäksi on vielä huomattava, että yhteisön jäsenvaltioiden lipun alla kalastavilla oli mahdollisuus torjua ennakolta näin syntyneestä epävarmasta tilanteesta johtuvat vahingolliset vaikutukset. Aluksen päällikön tehtävänä on määrittää aluksen täsmällinen asema merellä ja pysytellä sille kalastusluvan myöntäneen valtion merirajojen sisäpuolella. Jos aluksella on tarkoitus kalastaa kiistanalaisella vesialueella, niin sen on mahdollista hakea ennakolta lisenssi kummaltakin kyseeseen tulevalta valtiolta

välttääkseen sen, että jompikumpi näistä valtioista ryhtyisi pakotetoimenpiteisiin alusta kohtaan. Tällöin kalastamisen edellytyksenä on niiden yhteisön tekemiin pöytäkirjoihin sisältyvien määräysten noudattaminen, jotka koskevat kyseisten kahden valtion kansalaisten palvelukseenottoa alukselle. Muutoin näillä määräyksillä ei tässä asiassa ole merkitystä.

45 Ottaen huomioon kyseisten sopimusten tekemisestä saatavat hyödyt ja taloudellisten toimijoiden mahdollisuudet torjua niistä johtuvia haittoja, on todettava, että yhteisö ei ole rikkonut oikeusvarmuuden periaatetta.

46 Edellä esitetystä johtuu, että käydessään neuvottelut ja tehdessään ehdotukset asetuksesta N:o 2212/80 ja asetuksesta N:o 420/91 sekä hyväksyessään nämä asetukset neuvosto ja komissio eivät ole rikkoneet kantajaa suojaavia ylemmäntasoisia oikeussääntöjä ja ensimmäistä kanneperustetta ei siten voida hyväksyä.

47 Tästä johtuu, että kanne on hylättävä siltä osin kuin se on kohdistettu neuvostoa vastaan.

Toinen kanneperuste, jossa vedotaan komission vastuun syntymiseen sillä perusteella, että se on laiminlyönyt antaa kantajalle tiedon erimielisyydestä

Asianosaisten perustelut

48 Kantaja vetoaa siihen, että komissiolla oli velvollisuus tiedottaa Guinea-Bissaun ja Senegalin välisestä erimielisyydestä, 2.8.1989 annetusta kirjallisesta tiedonannosta ja

11.5.1990 annetusta nootista; niissä Guinea-Bissau olisi kantajan mukaan uhannut ottaa haltuunsa jokaisen aluksen, jolla kalastetaan kiistanalaisella vesialueella ilman Guinea-Bissaun myöntämää lisenssiä; komission olisi myös pitänyt antaa tieto siitä, että Senegal on pysäyttänyt kolme Neuvostoliitolle kuulunutta kalastusalusta. Tällä perusteella kantaja arvioi, että vastaaja on ilmeisellä ja vakavalla tavalla ylittänyt harkintavaltansa rajat ja on siten rikkonut riittävän vakavasti yksityisiä henkilöitä suojaavia ylemmäntasoisia oikeussääntöjä eli kansainvälisen oikeuden yleisiä periaatteita sekä erityisesti sitä huolellisuusvelvoitetta, jota olisi noudatettava kansainvälisten yleissopimusten tekemisessä.

49 Kantaja vakuuttaa, että sen nyt kärsimä vahinko ylittää ne taloudelliset riskit, jotka kuuluvat erottamattomana osana kalastussektorin toimintoihin; kantaja viittaa muun muassa edellä mainitun asiassa Mulder ym. v. neuvosto ja komissio annetun tuomion 13 kohtaan.

50 Vastauskirjelmässään kantaja toistaa, että kukaan ei ole kiinnittänyt sen huomiota niihin riskeihin, jotka kohdistuivat kantajaan sen kalastaessa kyseisellä vyöhykkeellä. Kantaja kiistää mahdollisen osavastuun todeten, että tribunal populaire de Bissaun tuomiossa ei arvioida aluksen päällikön tunnustusta ja että hänen syyllisyytensä arviointi ei olisi tämän asian kannalta merkityksellinen. Päällikköä vastaan tehty päätös olisi tehty soveliaisuussyistä Guinea-Bissaun vaatimusten vahvistamiseksi. Sen vuoksi kantaja ei myöskään olisi hakenut siihen muutosta. Kyseisen kaltainen muutoksenhaku olisi ainoastaan pitkittänyt aluksen takavarikkoa ilman että aluksen päälliköllä olisi ollut vähäisintäkään mahdollisuutta saada vapauttavaa tuomiota, koska sellainen päätös olisi saattanut kyseenalaiseksi Guinea-Bissaun rajavaatimusten aiheellisuuden.

51 Kantaja vetoaa siihen, että jos se olisi tiennyt Senegalin ja Guinea-Bissaun välisestä erimielisyydestä sen alus ei olisi purjehtinut kiistanalaiselle vesialueelle; kantaja olisi myös pyrkinyt saamaan kalastuslisenssin yhteisön ja Guinea-Bissaun välillä tehdyn sopimuksen perusteella. Kantaja korostaa sitä, että aluksensa haltuunoton

jälkeen Helleenien tasavallan toimivaltaiset viranomaiset antoivat suosituksen noudattaa tätä viimeksi mainittua menettelytapaa.

52 Sen lisäksi kantaja huomauttaa, että heti 11.5.1990 — eli Guinea-Bissaun suurlähetystön lähettämän nootin nro 447/CIJ/90 lähettämispäivänä — komission olisi pitänyt viipymättä toteuttaa kaikki mahdolliset toimenpiteet tiedon antamiseksi kaikille niille yhteisön jäsenvaltioiden lipun alla purjehtiville laivoille, joille se on välittänyt kalastuslisenssin ETY:n ja Senegalin välisen sopimuksen mukaisesti, jotta laivoilla olisi vastaavasti voitu toteuttaa asian vaatimat toimenpiteet.

53 Kantaja katsoo, että komission kalastusasioiden pääjohtajan 13.6.1990 lähetetystä sähkeestä ilmenee, että komissio oli tietoinen 11.5.1990 annetusta nootista. Helleenien tasavallan hallituksen ministeriön 21.6.1990 lähetetystä teleksviestistä ilmenee niin ikään, että komissiolla oli jo ennen 14.5.1990 tieto nootista.

54 Kantaja tekee sen johtopäätöksen, että laiminlyödessään tiedonantovelvollisuutensa komissio on osoittanut täydellistä välinpitämättömyyttä ja huolimattomuutta sekä jättänyt täyttämättä velvollisuutensa asiassa. Jos komissio — toimien hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti — olisi viipymättä antanut tiedon yhteisön jäsenvaltion lipun alla purjehtivalle alukselle, joka oli lähtenyt satamasta vasta edellisenä päivänä, alus ei olisi purjehtinut kalastamaan kiistanalaiselle vesialueelle eikä siten olisi myöskään tullut pysäytetyksi.

55 Komissio toistaa, että sellainen huolellisesti toimiva, joka on harjoittanut kalastusta näillä vesialueilla käytännöllisesti katsoen yhtäjaksoisesti vuodesta 1981 alkaen, ei ole voinut olla tietämätön Senegalin ja Guinea-Bissaun välisestä, vuodesta 1960 alkaen vallinneesta erimielisyydestä, josta on annettu välitystuomioita ja päätöksiä. Suullisessa käsittelyssä komissio lisäsi, että kantajan alusta lukuun ottamatta yhtäkään yhteisön jäsenvaltion lipun alla purjehtivaa alusta ei ole pysäytetty kyseisten sopimusten tekemisen jälkeen; tämä olisi kiistaton todiste siitä, että erimielisyys oli yleisesti tunnettu.

56 Komissio huomauttaa, että Guinea-Bissaun 2.8.1989 tekemä kirjallinen tiedonanto on laadittu käyttäen yleisiä ilmaisuja ja että siinä ei siten mitenkään uhattu yksipuolisten toimenpiteiden mahdollisella käyttöönotolla. Tämä tiedonanto lähetettiin kaikille jäsenvaltioiden diplomaattisille lähetystöille, mikä tarkoittaa sitä, että myös kansalliset viranomaiset olisivat voineet varoittaa asianosaisia.

57 Komissio ilmoittaa saaneensa 11.5.1990 annetun nootin nro 447/CIJ/90 neljätoista päivää Theodoros M: n pysäyttämisen jälkeen eli 28.5.1990.

58 Komissio korostaa, että sillä ei ole keinoja eikä velvollisuutta antaa erikseen tiedoksi jokaiselle laivanvarustajalle sitä koskevia riskejä; sen sijaan kansallisten viranomaisten tehtävänä olisi antaa asia tiedoksi kansalaisilleen.

59 Sen lisäksi komissio katsoo, että muut laivanvarustajat ovat huolehtineet kalastuslisenssien hankkimisesta kummaltakin kyseiseltä maalta ja että ne laivanvarustajat, jotka mieluiten kalastivat aluksillaan Senegalin vesialueilla, ovat järjestelmällisesti välttäneet kalastamista kiistanalaisella vyöhykkeellä.

60 Komissio arvioi olevan mahdotonta, ettei kantaja olisi ollut tietoinen siitä, että Guinea-Bissaun viranomaiset olivat 1.1.1990 samoista syistä pysäyttäneet neljä senegalilaiselle Adrien-nimiselle yhteenliittymälle kuuluvaa alusta, joissa oli yhteensä 76 hengen miehistö.

61 Komissio lisäsi suullisessa käsittelyssä lopuksi vielä yhden uuden perustelun, joka liittyy aluksen täsmälliseen sijaintiin kiistanalaisella vyöhykkeellä pysäyttämishetkellä. Komission mukaan aluksen sijainti oli ainoastaan 1,5 tai 2 meripeninkulman päässä kiistanalaisen vyöhykkeen ulkorajasta eli hyvin lähellä Senegalille kiistatta kuuluvia merivyöhykkeitä. Komissio arvioi, että tästä johtuu, että aluksen päällikkö on selityksissään myöntänyt olleensa erehdyksen vuoksi kiistanalaisella vyöhykkeellä. Hän olisi siten tehnyt navigointivirheen.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

62 Ensinnäkin on huomattava, että neuvotellessaan sopimuksesta ja siihen liittyvästä pöytäkirjasta komissio on toiminut kansainvälisen oikeuden sääntöjen mukaisesti, ja että se ei ole rikkonut yksityisiä henkilöitä suojaavaa ylemmäntasoista oikeussääntöä, kun se ei ole rajannut pois kiistanalaista vesialuetta sopimuksen ja pöytäkirjojen soveltamisalasta.

63 On kuitenkin tutkittava, onko yhteisö korvausvelvollinen komission hallinnollisella tasolla tekemän virheen perusteella sen vuoksi, että komissio ei ole suojannut yhteisön jäsenvaltioiden lipun alla purjehtivia aluksia, jotka kalastavat kiistanalaisella vyöhykkeellä lisensseillä, jotka komissio on välittänyt yhteisön tekemien sopimusten perusteella. Kalastuslisenssejä haetaan laivanvarustajan nimissä ja ne myönnetään komission välityksellä Senegalin nimissä (ks. yhteisön jäsenvaltioiden lipun alla purjehtivien alusten kalastuksen harjoittamisen edellytyksistä Senegalin kalastusvyöhykkeellä 4 päivänä helmikuuta 1991 tehdyn pöytäkirjan liitteessä oleva A kohta). Kantaja sai lisenssinsä komission Senegalin lähetystön välityksellä. Sen johdosta, vastoin komission väittämää, sen lähetystön olisi ollut mahdollista liittää jokaiseen välittämäänsä lisenssiin sen saajalle varoittava huomautus niistä riskeistä, jotka liittyivät kalastamiseen kiistanalaisella vyöhykkeellä. Tämän osalta ei voida väittää, että tällaista varoitusta ei olisi voitu muotoilla loukkaamatta kyseisiä valtioita. Toimielimenä komissiolle olisi ollut mahdollista muotoilla tällainen varoitus siten, että siinä olisi käytetty riittävän puolueettomia ja diplomaattisia ilmaisuja, jotta ei otettaisi kantaa näiden valtioiden väliseen erimielisyyteen.

64 Tämän lisäksi, jos komissio ei pitänyt sopivana tällaisen huomautuksen liittämistä lisensseihin, se olisi voinut pyytää jäsenvaltioita antamaan asianosaisille tiedoksi ne riskit, jotka liittyivät kalastukseen vesialueella, joka oli kyseisten kahden valtion kiistan kohteena; sittemmin Helleenien tasavallan hallitus menetteli näin kantajan aluksen pysäyttämisen jälkeen (ks. edellä 14 kohta).

65 Jos otaksutaan, että komissio olisi tällä tavoin olennaisesti rikkonut tiedonantovelvollisuuttaan, on syytä tutkia, onko tällainen rikkominen aiheuttanut vahinkoa. Jos aluksen päälliköllä oli erimielisyydestä tieto jo ennen, kuin hänen aluksensa pysäytettiin, ei sillä, että komissio ei antanut tietoa erimielisyydestä, ole mitään merkitystä väitetyn vahingon aiheutumisen kannalta.

66 Tämän osalta neuvosto ja komissio ovat vedonneet siihen, että erityisesti tribunal populaire de Bissaun tuomiosta ilmenee aluksen päällikön tienneen Guinea-Bissaun ja Senegalin välisestä erimielisyydestä jo silloin, kun hänen aluksensa pysäytettiin. Vastauksessaan kantaja kiistää tämän väitteen selvittämättä kuitenkaan konkreettisesti sitä, mitä aluksen päällikkö todella tiesi. Sen takia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pyysi kantajaa prosessinjohtotoimena ottamaan täsmällisellä tavalla kantaa tribunal populaire de Bissaun tosiasioita koskeviin toteamuksiin siitä, mistä aluksen päällikkö oli tietoinen. Kantaja vastasi tähän epäselvästi eikä tätä epäselvyyttä saatu suullisessakaan käsittelyssä selvitettyä. On todettava vielä, että kantaja ei kutsunut aluksen päällikköä todistajaksi sen osoittamiseksi, että hänellä ei ollut tietoa Guinea-Bissaun ja Senegalin välisestä erimielisyydestä nyt käsiteltävänä olevan asian tosiseikkojen kannalta olennaisena aikana.

67 On lisättävä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tiedustellessa, mistä alkaen aluksen päällikkö oli harjoittanut kalastusta Senegalin vesialueilla, kantaja vastasi, että tämä kysymys ei ollut olennainen, koska aluksen päällikön oli voitava luottaa yhteisön toimivaltaisen yksikön toimintaan. Mitä hän tiesikin, hänen ei voida olettaa epäilleen sen "yhteisön luvan" pätevyyttä, johon hänen toimintansa perustui. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että tätä vastausta leimaa sama epäselvyys, joka todettiin jo tämän tuomion edellisessä kohdassa.

68 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomauttaa, että jos tribunal populaire de Bissaun tuomion toteamukset voidaan selittää kantajan esittämällä tavalla kantajan

taktisena pyrkimyksenä olla pitkittämättä oikeudenkäyntiä kyseisessä tuomioistuimessa, on myös otettava huomioon se, että ennen kyseistä tapahtumaa Senegalin viranomaiset olivat pysäyttäneet useita aluksia. Komission väitteisiin siitä, että asianosaiset tunsivat tämän tapauksen ja näiden kahden tasavallan välisen erimielisyyden, kantaja ei prosessinjohtotoimesta huolimatta täsmällisesti ottanut kantaa selvittämällä sitä, mitä aluksen päällikkö konkreettisesti tiesi; kantaja ei myöskään kutsunut todistajia, kuten aluksen päällikköä, kumotakseen komission väitteet, vaikka nämä väitteet oli kohdistettu kantajaan.

69 Edellä olevat seikat huomioon ottaen on katsottava — ilman, että aluksen päällikköä olisi viran puolesta kuultava todistajana — että hän oli tietoinen Guinea-Bissaun ja Senegalin välisestä, kiistanalaista vyöhykettä koskevasta erimielisyydestä ja riskistä, että jompikumpi näistä valtioista pysäyttäisi aluksen.

70 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo kuitenkin, että jos aluksen päällikkö oli todella tietoinen kahden tasavallan välisestä, kyseistä vyöhykettä koskevasta kiistasta, hänen aluksensa pysäyttäminen voidaan selittää ainoastaan joko aluksen päällikön nimenomaisella tarkoituksella kalastaa siellä omalla riskillään ja uhallaan tai sitten navigointivirheellä, jonka takia alus on ajautunut kalastamista varten kiistanalaiselle vyöhykkeelle, ilman että aluksen päällikkö olisi ollut tästä tietoinen.

71 Kummankaan vaihtoehdon osalta komission laiminlyönti olla antamatta tietoa kyseisen kahden valtion välisestä erimielisyydestä ei ole aiheuttanut väitettyä vahinkoa.

72 Tästä johtuu, että väitetty vahinko ei ole syntynyt komission toiminnan perusteella (ks. esimerkiksi tuomiot asiassa 169/73, Compagnie continentale France v. neuvosto, tuomio 4.2.1975, Kok. 1975, s. 117, 22, 23, 28 ja 32 kohta sekä asiassa 26/81, Oleifici Mediterranei v. ETY, tuomio 29.9.1982, Kok. 1982, s. 3057, 23 ja 24 kohta).

73 Toinen kanneperuste on siten hylättävä.

Kolmas kanneperuste, jossa vedotaan komission vastuun syntymiseen sillä perusteella, että se on laiminlyönyt neuvotella kiireellisesti Guinea-Bissaun viranomaisten kanssa

Asianosaisten perustelut

74 Kantaja vetoaa siihen, että komission olisi pitänyt vuoden 1990 pöytäkirjan liitteessä olevan K kohdan perusteella neuvotella kiireellisesti Guinea-Bissaun viranomaisten kanssa ja pyytää aluksen laittoman takavarikon välitöntä lopettamista ja aluksen välitöntä vapauttamista, minkä olisi pitänyt olla vaivattomasti saavutettavissa. Tämän sijasta komissio olisi menetellyt passiivisesti, välinpitämättömästi, huolimattomasti ja toimettomalla tavalla, minkä johdosta aluksen takavarikko on pitkittynyt kahteen ja puoleen kuukauteen. Menettelyllään komissio olisi rikkonut vuoden 1990 pöytäkirjaa ja olisi jättänyt täyttämättä velvollisuutensa toimia huolellisesti, minkä johdosta komissio olisi vastuussa kantajaan nähden.

75 Vastauksessaan kantaja lisää, että sen aluksen vapauttaminen on seuraus tätä varten tarpeellisten maksujen suorittamisesta ilman, että komissio olisi millään lailla myötävaikuttanut asiaan.

76 Komissio vastaa, että sen lähetystö Bissaussa on käynyt tiiviitä neuvotteluja aluksen vapauttamisen aikaansaamiseksi ja on siten tehnyt enemmänkin kuin, mikä olisi ollut tarpeen sille kuuluvien voimassaolevien sopimusvelvoitteiden täyttämiseksi. Yksi sen edustajista oli seurannut oikeudenkäyntiä ja oli 15.5.1990 alkaen useamman kerran vedonnut hallitukseen ja tasavallan presidenttiin Bissaussa. Komissio arvioi siten täyttäneensä kiireellisiä neuvotteluja koskevat velvoitteensa.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

77 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kantaja ei ole missään oikeudenkäynnin vaiheessa täsmällisesti kiistänyt komission väitteitä kantajan puolesta tekemistään vetoomuksista (ks. vastineen s. 8 ja 9) ja että siten ei ole syytä epäillä, ettei komission lähetystö Guinea-Bissaussa olisi täyttänyt sille liitteessä olevan K kohdan perusteella kuuluvia velvoitteita ja velvoitetta huolehtia aluksen päällikön ja kantajan diplomaattisesta suojelusta.

78 Kolmatta kanneperustetta ei siten hyväksytä.

Neljäs kanneperuste, jossa vedotaan komission vastuun syntymiseen sillä perusteella, että se on laiminlyönyt pyytää pankkivakuuden asettamista

Asianosaisten esittämät perustelut

79 Kantaja katsoo, että komission olisi pitänyt vuoden 1990 pöytäkirjan liitteessä olevan K kohdan perusteella pyytää pankkivakuuden asettamista aluksen vapauttamiseksi. Kun komissio ei ole toiminut velvollisuuksiensa mukaisesti, se olisi tehnyt virheen, jonka seurauksena kantajan osalle olisi aiheutunut vahinkoa. Kantaja täsmentää, ettei se arvostele komissiota siitä, että se ei toimittanut tällaista vakuutta vaan ainostaan siitä, että se ei pyytänyt sellaisen asettamista vuoden 1990 pöytäkirjan perusteella.

80 Komissio korostaa ryhtyvänsä toimenpiteisiin pankkivakuuden asettamiseksi ainoastaan silloin, kun se on asianosaiselle itselleen täysin mahdotonta esimerkiksi sen

vuoksi, että asianosaisella ei ole edustusta kyseisessä maassa. Tässä tapauksessa kantajan puolesta toiminut Somecom-nimisen yhtiön edustaja oli ollut jo 17.5.1990 läsnä Bissaussa. Seuraavana päivänä aluksen päällikkö ilmoitti, ettei hän tarvinnut asianajajaa sen vuoksi, että häntä edusti Guinea-Bissaussa Semapescaniminen yhtiö. Komissio lisää, että sillä ei ole taloudellisia mahdollisuuksia pankkivakuuden asettamiseen yksityisten yritysten hyväksi ja että sillä ei ole oikeutta takuun järjestämiseen pankin kautta.

81 Vastauksessaan kantaja lisää, että Sorecom-nimisellä yhtiöllä oli oikeus vain taloudellisten asioiden järjestelyyn, ei muihin edustustoimiin.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

82 On syytä todeta, että vuoden 1990 pöytäkirjan liitteessä olevassa K kohdassa tarkoitetusta pankkivakuudesta määrääminen kuuluu Guinea-Bissaun tuomioistuimen harkintavaltaan. Sellaisen asettamista voi pyytää sekä kyseisen aluksen laivanvarustaja että yhteisö.

83 Komissio on siten aivan oikein vedonnut siihen, että sillä ei ole velvollisuutta tehdä pyyntöä pankkivakuuden asettamisesta muutoin kuin silloin, jos pakkotoimen alainen yhtiö ei sitä voi itse tehdä.

84 Tämän asian osalta on huomattava, että kantajaa edusti paikan päällä yhtiö (Somecom tai Sorecom) ja että jos pyynnön tekeminen pankkivakuuden asettamiseksi ylitti tämän yhtiön toimivaltuudet, kantaja olisi voinut antaa yhtiölle tarpeellisen valtuutuksen tällaisen pyynnön tekemiseksi. Siten komission edustuston velvollisuuksiin ei kuulunut tällaisen pyynnön tekeminen.

85 Tästä johtuu, että komissio ei ole rikkonut velvollisuuttaan diplomaattiseen suojeluun.

86 Kaiken edellä olevan perusteella neljä komissioon kohdistettua kanneperustetta hylätään.

87 Kanne on siten vastaavasti hylättävä komissioon kohdistetuilta osiltaan.

Oikeudenkäyntikulut

88 Työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Kantajan vaatimusten tultua hylätyiksi on syytä hyväksyä neuvoston ja komission vaatimukset ja velvoittaa kantaja korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(ensimmäinen jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Kanne hylätään.

2) Kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Cruz Vilaça Kirschner Kalogeropoulos

Julistettiin Luxemburgissa 6 päivänä heinäkuuta 1995.

H. Jung J. L. Cruz Vilaça

kirjaaja presidentti